

MODEL DE RECLAMACIÓ CAMPANYA

NO ENTRES SOLA

Posem a disposició de les dones que ho necessiten, este model de reclamació per a utilitzar el text com a base a l'hora de presentar una queixa davant l'Hospital o centre sanitari que ha impedit estar acompanyada en les visites mèdiques, les proves diagnòstiques o les intervencions. Recomanem seleccionar la legislació d'aplicació en cada Comunitat Autònoma per a fonamentar els fets que s'exposen.

A LA DIRECCIÓ

DEL **CONSIGNAR EL CENTRE SANITARI**

Jo, **NOM I COGNOMS**, major d'edat, amb DNI nº **XXXXXXX**, i amb domicili a efecte de notificacions en **XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX** i correu electrònic **XXXXXXXXXX**

Interpose mitjançant el present escrit de **RECLAMACIÓ** contra el **CONSIGNAR EL CENTRE SANITARI** en base als següents,

FETS

PRIMER.- Que no se m'ha permés entrar acompanyada a:

Ecografia diagnòstica

Visita amb la/el ginecòloga/ginecòleg

Visita amb la comare

Altra:.....

Amb data _____

En el Centre/Hospital _____

Que a estos fets són d'aplicació els següents,

FONAMENTS DE DRET

PRIMER.- Que assisteix a qui subscriu el dret, durant l'embarç, a estar acompanyada en qualsevol prova, visita o assistència mèdica en els serveis de salut. Este es tracta d'un dret que, en qualitat de pacient i usuària dels serveis de salut, li ve reconegut, entre altres, en la **DECLARACIÓ PER A LA PROMOCIÓ DELS DRETS DELS PACIENTS EN EUROPA** (Consulta Europea sobre els Drets dels Pacients, Amsterdam, 28-30 de març de 1994) de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) Oficina Regional per a Europa. Esta declaració recull com a drets dels pacients en el seu Apartat 5 "l'Atenció Sanitària i Tractament", assenyalant,

pel que fa al que ací interessa, en el punt 9:

“Els pacients tenen dret a gaudir del **recolzament de les seues famílies, parents i amics durant les cures i tractament** i a rebre recolzament espiritual i orientació **en tot moment**”

Esta DECLARACIÓ PER A LA PROMOCIÓ DELS DRETS DELS PACIENTS EN EUROPA (La “Declaració”, en avant), estableix els Principis dels esmentats Drets i té entre els seus objectius, com la mateixa indica (Apartat 2): *“Reafirmar els drets fonamentals humans en l'apartat de l'atenció sanitària, i en particular protegir la dignitat i integritat de la persona, així com promoure el respecte del pacient com a persona” (...)* *“Ajudar els pacients a obindre el benefici complet derivat de l'ús dels serveis del sistema públic de salut, i mitigar els efectes de qualsevol problema que puguen experimentar amb ixé sistema” (...)* *“Assegurar la protecció dels drets humans fonamentals i humanitzar l'assistència que es presenta a tots els pacients...”*

Per a establir estos Principis, esta esmentada Declaració ha tingut en compte i s'ha nutrit dels següents instruments intergovernamentals (segons esmena feta expressa en el seu Apartat 3):

- La Declaració Universal dels Drets Humans (1948).
- El Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics (1966).
- El Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966).
- El Conveni Europeu dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals (1950).
- La Carta Social Europea (1961).

Amb açò, podríem afirmar que mitjançant esta Declaració ens trobem aplicant les normes internacionals més elementals i rellevants.

És per això, que la mateixa estableix en el seu apartat 6, que **el gaudiment d'estos drets ha de ser assegurat sense discriminació**, entés açò últim com a: “Distinció entre persones en casos semblants per motius de raça, **sexe**, religió, opinions polítiques, origen nacional o social, associacions amb una minoria nacional o antipatia personal” (Apartat 7). I afegeix alhora, que l'exercici dels drets exposats en la Declaració esmentada implica **l'establiment dels mitjans adients per a este propòsit**, podent entendre que hauran de ser els Estats membres de la Unió Europea i els seus serveis sanitaris els que faciliten la pràctica d'eixos drets; i, no els que procedeixen a limitar-los, com és el cas.

Així, en l'exercici d'estos drets els pacients estaran subjectes, com literalment indica, **sols a les**

limitacions compatibles amb els instruments dels drets humans i d'acord amb un procediment prescrit per llei. És a dir, cap decisió de cap Hospital, cap protocol, cap norma de funcionament intern,... etc., al mancar de força i rang legal, podrà limitar l'exercici dels drets reconeguts en la Declaració esmentada.

En conseqüència, la dona embarassada en la seua qualitat de pacient i usuària dels serveis de salut, té dret a gaudir sense cap discriminació, del recolzament de les seues famílies, parents i amics (en definitiva, de qui ella esculla) durant les cures i tractament que li siga dispensat.

SEGON.- Que els drets invocats, pertanyent a la gestant pel simple fet de ser pacient o usuària d'uns serveis de salut, tant en la sanitat pública com en la privada. És a dir, a qualsevol persona que reba assistència sanitària és assistida per eixos drets. Però cal recordar, que la referida Declaració dels Drets dels Pacients, comporta o està inspirada, entre altres, per la Declaració Universal dels Drets Humans, que dota d'especial importància a la protecció de la maternitat. D'esta manera, en el seu Article 25, estableix que:

“1. Tota persona té dret a un nivell de vida adient que assegure, així com a la seua família, la salut i el benestar, i en especial l'alimentació, el vestit, la vivenda, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris; té alhora dret a les assegurances en situació de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa o altres situacions de pèrdua dels seus mitjans de subsistència per circumstàncies independents a la seua voluntat.

2. La maternitat i la infància tenen dret a cures i assistència especials. Tots els xiquets, nascuts de matrimoni o fora de matrimoni, tenen dret a igual protecció social”.

Així, si qualsevol pacient és assistit pel dret a estar recolzat i acompanyat per una persona de la seua elecció, més encara s’ha de protegir el dret de la gestant a no estar sola; o entés d’altra manera, per a limitar el dret d’una dona embarassada a la qual li correspon una assistència especial, farà falta alguna cosa més que les simples decisions adoptades en cada centre hospitalari. Tal i com assenyalàvem en l’apartat anterior, les limitacions dels drets dels pacients requereixen respectar un procediment prescrit per llei, per la qual cosa, es podrà exigir pel que fa als drets de la dona embarassada, mecanismes o processos amb tantes o més garanties que les exigibles per a la limitació dels drets de qualsevol pacient.

TERCER.- Que la referida Declaració Europea no és anodina, i junt amb la Declaració Universal dels Drets Humans inspira la nostra normativa Estatal més rellevant en l’àrea del Dret Sanitari i, per això, és de plena aplicació. D’esta manera i si acudim, entre altres a l’Exposició de Motius de la Llei 41/2012 Llei bàsica reguladora de l’autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d’informació i documentació clínica, ens trobem que: *“En este sentit, és necessari esmentar la transcendència de la Declaració universal de drets humans, de l’any 1948, que ha estat el punt de referència obligat per a tots els texts constitucionals promulgats posteriorment o, en l’àmbit més estrictament sanitari, la Declaració sobre la promoció dels drets dels pacients en Europa, promoguda l’any 1994 per l’Oficina Regional per a Europa de l’Organització Mundial de la Salut, a més de múltiples declaracions internacionals de major o menor abast i influència que s’han referit a estes qüestions”.*

En conseqüència, l’Estat ha volgut implementar i incorporar a la seua normativa esta Declaració; per la qual cosa, haurà d’establir mitjans per a l’exercici dels drets que reconeix i la limitació d’estos haurà de vindre regulada per llei. Alhora, esta Declaració es troba en la base de diferents lleis autonòmiques (Ley de Ordenación Sanitaria de Madrid 12/2001 de 21 de diciembre; Ley de Autonomía del Paciente y Derechos de Información y Documentación Clínica de Cataluña 21/2000 de 29 de diciembre; Derechos y garantías de la dignidad de las personas enfermas terminales 5/2015 de 26 de junio; Ley sobre derechos y deberes de las personas en relación con la salud de Castilla y León, 8/2003 de 8 de abril; Ley de Información Sanitaria y Autonomía del Paciente de Extremadura 3/2005 de 8 de julio; Ley Foral de Derechos y deberes de las personas en materia de salud en Navarra 17/2010 de 8 de noviembre; Comités de Ética Asistencial en el ámbito del Servicio de Salud de Castilla-La Mancha, Decreto núm. 95/2006 de 17 de julio).

A propòsit d'allò esmentat anteriorment, pel que fa a la normativa de les diferents Comunitats Autònomes, existeix legislació i altres normes vigents, que reconeixen expressament el **dret d'acompanyament** que assisteix a qualsevol pacient, i, per això, a tota dona embarassada que acudeix als serveis sanitaris; fins i tot algunes d'estes preveuen especificitats per al cas de la dona. Així, trobem que per a la Comunitat Valenciana:

· Llei de Salut de la Comunitat Valenciana 10/2014, de 29 de desembre.

“Article 50 *bis*. **Drets d'acompanyament**

Tot pacient o persona usuària té dret a estar acompanyat o acompanyada, almenys, per una persona que mantinga vincles familiars o de fet amb el o la pacient o una persona de la seua confiança, durant tot el procés assistencial, també en les ambulàncies, UVI mòbils i resta de centres, establiments, instal·lacions o llocs en els quals es presten serveis sanitaris.

En tot cas, aquests drets podran ser exercits sempre que les circumstàncies ho permeten i no hi haja contraindicacions mèdiques.

“Article 55. Drets relacionats amb el naixement i la lactància.

(...) 3. Quan no hi haja contraindicació mèdica, **la mare té dret a estar acompanyada per la persona que ella vulga al llarg de tot el període de part i postpart”.**

“Article 59 *bis*. Drets generals i àmbit d'aplicació

1. En l'àmbit de la salut sexual i reproductiva, les dones tenen els drets següents:

(...) e) **A estar acompanyada per la persona designada per ella a aquest efecte, en totes les proves i actuacions mèdiques realitzades durant l'embaràs,** inclosos els casos **d'avortament o defunció perinatal, en l'atenció al part o la cesària, ja siga programada o urgent i en les actuacions mèdiques realitzades en el postpart”.**

QUART.- Que moltes de les normes autonòmiques esmentades, contempen l'exempció al fet d'estar acompanyada, a que les circumstàncies clíniques no ho feren aconsellable, o que eixa presència siga desaconsellada o incompatible amb la prestació sanitària conforme a criteris clínics. Açò ens pot recordar la situació de pandèmia en la que ens trobem, tanmateix, i donada l'anterioritat d'estes normes (la major part) en el temps a l'aparició de la COVID-19 a l'any 2020, podem afermar que estos criteris clínics es refereixen a la situació clínica particular en eixe moment de la pacient o de les circumstàncies concretes.

Alhora, no existeix procediment aprovat per llei que limite els drets dels pacients, ni en particular els drets de les gestants, com exigeix la Declaració per la Promoció dels Drets dels Pacients en Europa.

El 14 de Març del 2020 es va decretar l'Estat d'Alarma, per emergència o crisi sanitària, mitjançant el Reial Decret 463/2020 de 14 de març i els següents decrets de pròrroga. Un Reial Decret no és una llei, encara, la STC 83/2016, de 28 d'abril, el Tribunal Constitucional ha aclarit que la norma que es decreta en l'estat d'alarma (o aquelles que acorden les següents pròrrogues) *"s'ha d'entendre que queda configurada en el nostre ordenament com a una decisió o disposició amb rang o valor de llei. I, en conseqüència, queda revestida d'un valor normatiu equiparable, pel seu contingut i efectes al de les lleis i normes assimilables, l'aplicació de les quals pot excepcionar, suspendre o modificar durant l'estat d'alarma"*.

Així però, esta norma no aprova cap procediment que limite els drets dels pacients. Concretament, entre els drets limitats es trobava el de circulació, amb algunes excepcions, entre altres, precisament, l'assistència a centres, serveis i establiments sanitaris, que estava permesa; o la limitació de la permanència de grups de persones en espais públics i privats, que mai es va reduir a una persona o dos (amb el professional mèdic), per a justificar una decisió com la de prohibir a una gestant el poder acudir acompanyada a una prova o visita mèdica.

Actualment, com bé sabem, les mesures com l'obligatorietat de l'ús de mascaretes, el manteniment de la distància de seguretat, els aforaments dels diferents establiments, els controls en l'àmbit dels transports col·lectius, la limitació de la mobilitat, la permanència de persones en grups... etc., correspon a les Presidències de les Comunitats Autònomes, i estes no han limitat o afectat a drets més enllà d'allò que el Reial Decret 463/2020 de 14 de març, per la qual cosa, no afecta de cap manera a drets relacionats amb l'embaràs, part i postpart.

Per això, les dones embarassades han de mantindre intactes tots els seus drets segons la normativa vigent i vinculant a dia de hui, com la ja esmentada Declaració per a la Promoció dels Drets dels Pacients a Europa i la resta de normativa sanitària d'obligat compliment (Carta Europea de Drets del Pacient; la Recomanació General 24 de la Convenció per a l'Eliminació de tota forma de Discriminació contra les Dones de 1979 (CEDAW); l'informe de la Relatora Especial sobre la violència contra la dona, en els serveis de salut reproductiva, de relleu en l'atenció del part i la violència obstètrica de Juliol del 2019 i les seues recomanacions; la nostra CE; la Llei 44/2003), de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries... etc).

Alhora, són importants les Recomanacions de l'OMS, basades en evidència científica, i que

indiquen que totes les dones embarassades, fins i tot quan es sospite o amb confirmació que tenen la COVID-19, tenen dret, a rebre atenció d'alta qualitat abans, durant i després del part. Açò inclou l'atenció a la salut prenatal, neonatal, postnatal, intrapart i mental.

En base a estes recomanacions de l'OMS, segons indiquen de manera literal, es configuren els documents que emet el Ministeri de Sanitat amb unes pautes o indicacions. D'esta manera, i durant el confinament, el Ministeri de Sanitat va elaborar un document anomenat "Información y pautas generales para mujeres embarazadas en situación de confinamiento", i que al seu apartat 6 d'Atenció Sanitària, recull pautes a seguir durant el seguiment de l'embaràs, recollint expressament:

"En caso de que sea necesario acudir presencialmente, para minimizar riesgos de contagio, se recomienda que acuda sola al hospital si su estado emocional y físico se lo permite. En caso de necesitar acudir acompañada, se aconseja que sea siempre la misma persona (entendiendo que no tiene sospecha/confirmación de infección por COVID-19), extremando las medidas de higiene de manos. Es necesario limitar la exposición del personal sanitario al mínimo de personas imprescindibles para que todas y todos podamos seguir contando con su ayuda".

És per això, malgrat es recomana acudir sola, fins i tot durant el confinament (ara existeix més informació i les mesures són més laxes) es preveia la possibilitat d'estar acompanyada.

Per la seua part, el document tècnic del Ministeri de Sanitat, de 17 de març del 2020, pel que fa al "Manejo de la mujer embarazada y el recién nacido con Covid-19" indica les pràctiques a seguir en estos casos, recollint en el seu punt 6.5: *"No hay por qué restringir el acceso al acompañante de la mujer en el parto si se toman las debidas medidas de protección".*

Amb tot, la pregunta que ens fem és clara: si no hi ha per què restringir l'accés a l'acompanyant durant el part, perquè s'ha de restringir durant l'embaràs?

L'acompanyament per a la realització de qualsevol visita, prova, ecografia... etc., no s'allarga tant en el temps com un part, ni s'acumulen en el mateix espai un major nombre de persones, ni existeix impediment per a complir amb les normes de distància, seguretat i higiene necessàries; així que, **no es justifica que es prohibeisca a la dona estar acompanyada en qualsevol altra assistència o prova mèdica aliena al part.**

CINQUÉ.- Que tornant al marc normatiu Estatal, cal esmentar una llei Orgànica que, encara que no reconeix explícitament el dret d'acompanyament, si que es pot desprendre de la seua redacció, que desitja possibilitar l'accés i la presència de la parella i la família en l'atenció a la

salut sexual i reproductiva de la dona. Fem referència a la Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs, que estableix al seu article 7:

“Els serveis públics de salut garantiran:

- c) La provisió de serveis de **qualitat per a atendre a les dones i a les parelles durant l'embaràs, el part i el puerperi**. En la provisió d'estos serveis, es tindrà en compte els requeriments d'accessibilitat de les persones amb discapacitat.
- d) **L'atenció perinatal, centrada en la família** i en el desenvolupament saludable”.

És per això que, el dret a estar acompanyada de la gestant, podem afirmar que troba el seu amparament també en esta Llei Orgànica, sense oblidar que tota Llei Orgànica és aquella que desenvolupa els Drets Fonamentals i les Llibertats Públiques reconegudes per la Constitució. Així, tal i com l'article 1 de l'esmentada Llei Orgànica estableix constitueix l'objecte de la mateixa: garantir els **drets fonamentals en l'àmbit de la salut sexual i reproductiva**, regular les condicions de la interrupció voluntària de l'embaràs i establir les corresponents obligacions dels poders públics.

Esta Llei Orgànica esmenta essencialment les dones, però no oblidar a les parelles i la família; que s'han d'entendre en la seua interpretació més ampla i amb respecte a la diversitat existent a la nostra societat. És per això que, ens recorda que tampoc hem d'obviar el dret de qui forma part de la família de la dona i del seu bebè, que també volen formar part de l'embaràs, acompanyar a la dona i el seu bebè, agafar-la de la mà, per a gaudir que tot va bé o preocupar-se junts quan va malament, ajudar que la informació dels professionals siga entesa correctament, preguntar les qüestions o dubtes, la dona com també eixe membre de la família que pot tindre les pròpies, escoltar els batecs d'eixe bebè, facilitar el vincle... etc.

Estan vulnerant-se no sols els drets de la dona, si no també d'eixe bebè, de les seues parelles i de les famílies.

SISÉ.- Que no permetre a una dona estar acompanyada durant les pràctiques mèdiques realitzades durant el seguiment de l'embaràs, tractant-se, com s'ha exposat durant este document, d'un dret innegable, reconegut en diferent normativa i inspirat en drets fonaments, podem afirmar que resulta **contraria a la "lex artis"**. Per una banda, perquè contradiu un dret que no ha segut limitat mitjançant el procediment necessari i, per altra, perquè la "lex artis" ve donada per l'estat de la ciència mèdica en cada moment i que es reflecteix en les publicacions científiques, protocols, conferències, etc., sent que de l'evidència científica, no es desprèn cap motiu que justifique la prohibició de l'acompanyament de la gestant, respectant les mesures de protecció.

Com dèiem, açò és, la manca d'acompanyament, significa deixar SOLA una dona en un moment clau de la seua vida, desprotegida i vulnerable (fins i tot pot haver de rebre notícies devastadores absolutament sola) impedit l'exercici d'un dret, sense base en cap evidència científica, i en conseqüència, es tracta d'una actuació innecessària, greu i cruenta, per part del sistema sanitari, que **es podria subsumir dins el concepte de Violència Obstètrica**.

En base a tot açò, es sol·licita mitjançant la present, que es procedisca a aturar estes conductes vulneradores de drets i a permetre a es dones gestants estar acompanyades en tot moment per, almenys, una persona de la seua elecció.

En virtut de tot allò exposat,

SOL-LICITA ESTA PART que, presentant este escrit, es servisca admetre'l i acordar l'estimació de la present **RECLAMACIÓ** interposada, en els termes referits, procedint a reconèixer el dret de qui subscriu, a estar acompanyada, per almenys una persona de la seua elecció, en tot moment i en qualsevol actuació duta a terme pels serveis de salut durant l'atenció de la salut durant l'embaràs.

A _____ a _____ de/d' _____ del 202____.